

ELŐFIZETÉS ÁRAI:
 A kiadványban benne:
 egy évre 20 hsz.
 negyedévre 5 .
 Helyben kassza kezdés:
 egy évre 20 hsz.
 negyedévre 5 .
 Vidékre postai szállással:
 egy évre 24 hsz.
 negyedévre 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Közlendék minden nap a helyi és
 országos hírek hívtólvalól
 Szociális és közéleti hírek:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3
 A szerkesztőség hátrahagyott leveleit
 vagy megküldött leveleit nem
 küldjük vissza és hirdetésben
 és közéleti hírek hívtólvalól
 Helyi hírek ára 2 hsz.

NAGYVÁRAD, okt. 20.

A IV. katolikus nagygyűlés.

Budapest, okt. 20.

A magyar katolikusok negyedik nagygyűlésének ma volt az ünnepélyes megnyitása. A kellemes őszi idő nagyon kedvezett az ünnepélynek s a gyűlés népszerűség tekintetében messze felülmulta az eddig tartott hasonló országos kongresszusokat.

A tanácskozás a Vigadó nagytermébe van egybehívva, a melyet az ünnepélyre fényes pompával ékesítettek föl. A kaput és a nagyterembe vezető lépcsőket nemzeti draperiákkal, magyar ezimerekkel fűdték el s a kapu fölött nagy aranybetűkkel ez a felírás olvasható:

Hitünkért és hazánkért!

A nagyterem falain a nemzeti és a pápai ezimerek, nemzeti és pápai zászlók láthatók. A nemzeti színpa vonta elnöki emelvény előtt a különböző egyesületek zászlói, lobogói nyertek elhelyezést. A karzatok és a terem színi megtelet budapesti és vidéki közönséggel, a melynek sorában rendkívül nagy számban vannak a hölgyek.

A publikum zöme 11 órakor zászlókkal érkezett a gyűlés színhelyére, a belvárosi templomban tartott ünnepi istentiszteletéről. A misét Császká György kalocsai érsek mondotta, Zundl kanonok, Kirner apátplebános és Révay kalocsai érseki titkár segédletével. Mise alatt az egyházi énekkar énekelt.

Mise után a Váci-utcán vonult le a körmenet a templomból a Vigadó épületbe, a hol fél tizenkettőig tartott a nagyteremben való elhelyezkedés.

Az elnöki emelvényen foglalt helyet a többek között: Császká György kalocsai érsek, Semrecsányi Pál nagyvárad, Bubits Zsigmond kassai, gróf Majláth Gusztáv erdélyi, gróf Széchényi Miklós győri, gróf Csáky Károly váci, Városv Gyula székesfehérvári, Ivánkovics János rozsnói püspökök; Fehér Ipoly pannonhalmi főpát, dr. Kohl Medárd, Wolafka Nándor, Fraknoi Vilmos, Radnai Farkas, Jung János püspökök, gróf Zichy Nándor, gróf Csekonics Endre, herceg Eszterházy Miklós valóságos belső titkos tanácsosok, Kánter Károly apát, budavári plebános, Kollányi Ferencz jáki apát, Zundl János, Giesswein Sándor, Seifritz István kanonokok, Márkus József főpolgármester, gróf Zichy János, gróf Zichy Aladár, Rakovszky István, Szüllő Géza, Abafy Odön, Farkas József, gróf Vilcek Frigyes, Förster Ottó, Ernst Sándor, Darányi Ferencz országgyűlési képviselők, dr. Gyurky Odön titkár stb.

A nagygyűlést az opera főfőkarának éneke nyitotta meg, előadva a Szózat és a pápai himnus egy-egy strófáját. A közönség állva hallgatta végig mind a két versszakot.

Ezután gróf Zichy János elnök élénk eljenzés közepette az elnöki asztalhoz lépett s a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Zichy János gróf beszéde.

Nagyméltóságú védnöki kar! Tisztelt Nagygyűlés! Véghetetlen örömmel szolgál, hogy minden megszokás nélkül immár a negyedik nagygyűlésen üdvözölhetem a magyar katolikus közönség színe-javát.

Ortök különösen annak, hogy a nagygyűlések iránti érdeklődés a hazában mindig tágabb körökre terjed. Es ez jól van így. A katolikus vallás a maga koncepciójában és alapfogalataiban óriási, eredetében isteni, rendeltetésében túlvilági célokat van hivatva szolgálni,

ne legyenek tehát kicsinyesek és elfogaltak követői önmagukban és együttvéve, ne legyen fokozat a buzgalom- és érdeklődésben, ne egymás után, hanem egymás mellett sorakozzunk és sorakoztassuk mindenkit, aki katolikus, tekintet nélkül arra, hogy egyénileg a vallási tökéletesség minő fokán áll; mert mi nem a fanatizmust, hanem a vallásosságot akarjuk ápolni e hazában, épp azért türelemmel és szeretettel akarunk működni azon katolikus érdekek szolgálatában, amelyekért ma is összegyűltünk. (Helyeslés.)

Tisztelt Nagygyűlés! Mi nem mint világi és politikai célok szolgálatában állók gyűltünk ma itt egybe; nem politizálni akarunk a nagygyűléseken, mert az ma talán elválaszthatna, azt tehát ne keressük, hanem egyesüljünk abban, ami minden katolikusot egyesíthet a mai viszonyok között is, — egyesüljünk a végezel gondolatában, mely a magyar katolicizmus megerősödésében áll s mely célzt az életben ma még ki-ki azon az uton szolgálja, amelyen azt saját meggyőződése szerint szolgálni célszerűnek és helyesnek tartja.

Nekünk katolikusoknak azonban végre is egyesülni kell, össze kell tartanunk és ha ma még különféle utakon, de már most is egy és ugyanazon cél felé kell törni. (Ugy van!) Ne aggódjunk tehát a miatt, hogy a közéletben ma még nem haladhatunk mindig egy uton; a napnak sugara is bár szerte ágaznak, mégis földünket melegítik, világítják és termékenyítik. (Eljenzés.)

Az életben szétágazó utakon járó katolikusokat vannak hivatva ezen nagygyűlések szeretetben és lelkesedésben egyesíteni, nemcsak azért, hogy e pár napon át együtt működjünk, hanem első sorban azért, hogy ki-fejlődésük közöttünk a szolidaritás azon erőzése, mely eddig hiányzott, sőt fájdalom, még ma is hiányzik, azért voltak a társadalomban, az életben, a politikában eddig oly eltérők a mi utjaink. (Igaz! Ugy van!) Amint ki fog fejlődni itt ezen nagygyűléseken a szolidaritás érzése, azon pillanatban megérijük egymást, találkozni fogunk a társadalomban, a magán- és közéletben is és a napnak ma még szerte

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Állatmenedékhelyek és kórházak.

Francziából* fordította: Dr. Némethy Gyula.

Lafontaine egyik pompás meséjében az állatok szemére hányták az embernek hálaatlanságát. Egy tehén, tanuskodni hivatván kijelenti, hogy éveken át táplálta urát:

Enfin, moi voilà vieille; il me laisse en un coin, Sans herbe; s'il voulait encore me laisser paître! Mais je suis attachée, et si j'eusse en pour maître Un serpent, eût-il su jamais pousser si loin L'ingratitude?*

* Maison de retraite et hospices d'animeaux Lectures pour tous. 1908. Octobre.
 ** Végre ime megöregedtem; ott hagy egy zugban széna nélkül; ha legalább engedne legelnem! De meg vagyok kötve, s ha kígyó lett volna a gazdám, az se vihette volna többre hálaatlanságban.

Az ökök, megjelenvén a maga részéről szintén ilyen vallomást tesz. Valóban meglehet, hogy az ember sokáig rászolgált e szemrehányásra. Ma azonban egészen másként áll a dolog. Némelyek, megindulva az állatok szenvedésin, segítségükre sietnek bajaikban és öreg-ségükben.

Meg kell vallanunk, hogy erre nekünk kelet régóta példát adott. Törökországban vallási törvény parancsolja, hogy a kutyákat hagyni kell szabadon kóborozni, s hogy táplálni kell azokat. Ehhez képest egy-egy hü Korán-követő időről-időre tálat visz valamely meghatározott helyre, melyben főtt hus és mártott kenyérdarabok vannak; a kutyák jól tudják ezt, s fölkeresik lakmározó helyeiket. A kutyaszabadság e respektálása némi kellemetlenségekkel van összekötve; ezek az ebek tüvöltve, civakodva kóborognak éjjel-nappal az utcákon, s nem csekély tényezői a török városok közmondásos szennységének. Indiában,

hol Bráma azt tanítja, hogy ne tegyünk semmi rosszat egyetlen lénynek sem, s hogy minden élő lényt tiszteljünk, századok óta léteznek menedékházak pinjarapol-ok a négy lábuk részére. Sodpur pinjarapoljában, Kalkuttától tizenöt kilométernyire ötszáz tehén él buja legelőn egy óriási rétség közepette. Vannak ott vízmedenczék tiszta egészséges itallal a szomjas állatok részére. Ezenkívül nyolcvan juh, száz ló, kétszáz galamb, ötven tyúk, husz kecske, kutyák, macskák, majmok, papagájok élnek ott együtt s úgy látszik elég jó egyetértésben. Elefántokat is eresztenek e csudálatos állatsergletbe, de csak agyaraik elvesztése után, valamint szelidített kígyókat is. Csupán a dúvadak, a ragadozó madarak meg a krokodilusok vannak e menedékhelyről kizárva. Bráma tanítása szerint az emberi lelkek a halál után állatokba költöznek. Az ártatlan emberek juhokká, a bátrak lovakká változnak, míg a kegyetlen emberek tigris, a tolvajok pedig keselyű alakot

Uj üzlet!
FISCHER SÁMUEL
 üzletvezető vezetése alatt
KASSOVITZ FÜLÖP
 czég (Zöldfa utca 36. sz. alatt)

egy minden igényt kielégítő
Férfi
Fiu és
Gyermek
RUHA
 fiók üzletet nyitott.
 Ruha megrendelések olcsón és jutányosan vállaltainak mérték szerint.

Amidőn legjobb, saját gyártmányu s az egész országban hírnévre szert tett kész férfi és gyermek öltönyöket, felöltöket, raglán ulster és sport kabátokat, szőrmeárukat és utazó bundákat megvételre ajánlom, biztosítom a n. é. vevőközönséget, hogy feltűnő olcsó és kitűnő áruim mindenütt megelégedést fog kelteni.
 B. látogatást kér
FÜ-ZLET:
 Zöldfa-utca, Stern Gyula czéggel szemben.
Kassovitz Fülöp
 fiók-üzlete Zöldfa-u. 36.

ágazó ereje egy hatalmas fény- és hő sugarban át fogja hatni az egész hazát. (Zajos éljenzés.) És ezen egységességre szükség lesz nem szeparatistikus törekvések érdekében, hanem társadalmi, vagy politikai tevékenység mezején és csak egyesült erővel érhető el. (Ugy van!) A *katholikus társadalmat megalkotni, katolikus intézményeinket, melyeknek gyökerei az állami élet talajából is táplálkoznak, — megővni és gyarapítani* csakis úgy lehet, ha azokat nemcsak itt, hanem a *közéletben is* egyesült erővel védjük és erősítjük. (Élénk helyeslések.)

Tisztelt Nagygyűlés! A katolicizmusnak legnagyobb ereje abban áll, hogy a *kor uralgó eszméit megérti*, azokhoz alkalmazkodni tud és *nem fél a haladástól* azért, mert biztos isteni eredete fölől és így érzi, hogy az egyház minden század haladásával lépést tud tartani. (Éljenzés.)

Nem tesz tehát senki szolgálatot az egyháznak, aki fél a világosságtól, vagy aki hermetice el akar zárkózni, vagy el akarja zárni az egyházat a kor szellemétől. Tudatában ez isteni mű tökéletességének, minden katolikus bátran tekintsen a tudás napjába, mindenik szivhatja magába a kor szellemét is, amely nyílt olyan, mint a levegő, melyet minden körülmények között magunkba kell szívni, ha szellemileg egyáltalán élni akarunk. (Helyeslés.) Ismernünk kell egyszóval a kor szellemét, ha célunk arra bármely befolyást gyakorolni.

Egyháznak tekintélyének bár öntudatlan, de mondhatnám legnagyobb veszélyeztetői tehát a külvilág előtt a szükkeblítők, az elfogultak, a féltékenyek, mert minél nagyobb lélekkel, tágabb szíjjel, az egész emberiségre kiterjesztett szeretettel szolgálunk, éppen mi katolikusok az egész emberiség ügyét és gyakorlatunk arra üdvös befolyást, annál inkább fokoztuk tekintélyét és neveltük hatalmát magának a katolikus egyháznak. (Zajos helyeslés.)

Egyháznak tanainak dogmatikus alapja tehát ne tegyen elfogulttá és ne tévesztesse meg senkit. *A dogmák csak fundamentumát képezik az épületnek; ezek változhatatlanok, de maga az épület stílusa a korral változik.* Ezt tapasztaltuk kétezer év történetéből és jól van ez így, mert ezen változás lehetőségében van egyháznak örökkévalóságának feltétele. (Helyeslés.)

Előre tehát! a tudás és haladás terén, hatást és befolyást gyakorolva mindenre, amit az emberi elme és kedély állandóan alkot, mindig tökéletesedni, egy lépéssel sem elmaradni, sohasem elzárkózni, hanem a kor szellemét mindig nyomon követve, azt irányítani,

befolyásolni és nemesíteni: az a katolikus egyház és társadalom egyik legszebb feladata. (Zajos éljenzés.)

Igy fogunk, tisztelt Nagygyűlés, tekintélyt szerezni az egyháznak, így lesz a modern világnézet előtt is létoka a katolikusok társadalmi együttélésének, így fogjuk szolgálni a mi érdekeinken kívül a hazát, sőt az egész emberiség érdekeit is, de egyúttal így válunk erősekké e század nagy küzdelmei számára, melyek nem az anyagi, hanem a szellemi téren fognak végigharcoltatni. (Helyeslések.) Mert nagy küzdelmeknek nézünk elébe, tisztelt katolikus Nagygyűlés, ez tagadhatatlan, de nem olyanoknak, ahol a nyers erő fog egymással szembeszállani és összeütközni, hanem be fog következni a küzdelem azon kora, melyben a *modern hitellen tudomány* fog kelleni megvívni a kemény tusát. (Igaz! Ugy van!) Erre a nagy harcra kell készülni a katolikus társadalomnak és a katolikus társadalomnak az egész világon. (Hosszantartó helyeslés és éljenzés.)

A fegyvereknek pedig egyenlőknek kell lenni, ha veszélyeseket nem akar szenvedni az egyház. *Tanulni* tehát, *haladni, fejlődni, művelődni* szellemi téren, az legyen a katolikus társadalom modern jelszava. (Éljenzés.)

Nem harcolni kicsinyes okokból, nem versenyezni magunk között harmadrendű és talán nem mindig elvi jelentőségű czélokért, hanem első sorban oda hatni: hogy a tudományok terén, a tudás fegyvereivel a szellemi fölény világosságánál a hitetlen irányzatokkal szemben megvívassuk és meg is nyerhessük a döntő csatát. (Hosszas éljenzés.)

Ezen czélból kell ma szervezkednünk első sorban társadalmi téren, ezért kell a *katholikus irodalmat, katolikus bölcsészettel* és egyéb tudományokat ápolnunk; ezért kell *iskoláinkat tökéletesíteni*, minden áron arra törekedni és Istent kérni, *hogy minél tudományosabban képzett, erős meggyőződésű pap-ságunk legyen.* Csak így fogunk imponálni a modern világban és így tényleg hatni is fogunk azért, mert nemcsak látszólagos tekintélyünk és anyagi erőnk, hanem erkölcsi súlyunk is lesz. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

Ezt a megbecsülhetetlen értéket, ezen erkölcsi súlyt szeretném megszerezni egyháznak és a magyar katolicizmus számára nemcsak azért, hogy dicsőségben és fényben ragyogjon, hanem hogy segítségével elfoglalhassuk és betölthessük a modern államban és a modern társadalomban azt a helyet, melyet elfoglalni — ha élni, fejlődni és diadalmaskodni akarunk — kötelesség. (Élénk tetszés.)

Ezen szent cél nagyságától áthatva üd-

völöm a tisztelt kongresszust azon erős meggyőződésben, hogy a *magyar katolicizmus jövője* a mi kezünkben van. (Éljenzés.) A jelen generációtól fogja számon kérni a jövő, hogy vajjon birt-e elég önzetlenséggel, akaraterevével és idealizmussal arra nézve, hogy megvédje és megerősítse a *magyar szent koronát ezen alapzatát.* (Tetszés.) *Az államalkotó katolicizmus megőrzéséről és megszilárdításáról* van szó, így tehát fáradni és dolgozni nekünk épp úgy vallási, mint hazafiai kötelességünk. (Zajos helyeslés.) Arra kérem az Istent, hogy adjon minden egyes katolikusnak ez országban elég belátást és kitartást ezen nagy kötelesség lelkiismeretes teljesítésére. A nagygyűlést ezennel megnyitom. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

A beszédet zajos tetszéssel fogadták.

Gróf Zichy János indítványához képest diszeloőknek megválasztották: hg. *Eszterházy Miklóst*, hg. *Pálffy Miklóst*, *Batthyány Iván*, *Czirák Antal*, *Czirák Béla*, *Csekonics Endre*, *Festetics Tasziló*, *Károlyi Sándor*, *Majláth György* grófokat, *Márkus József* főpolgármestert, *Révai Ferencz*, *Rédl Béla* bárókat és gróf *Pallavicini Edét*, gróf *Széchenyi Imrét*, gróf *Zichy Nándort*, gróf *Wenckheim Frigyes*t.

zakosztályi elnökök lettek *Margalics Ede* egyetemi tanár és *Giesswein Sándor* győri kanonok s ezzel a nagygyűlés megalakulása is megtörtént. Gróf Zichy János indítványára ezután a nagygyűlés a következő hódoló táviratot intézte O felségéhez:

Távirat a királyhoz.

Császári és apostoli királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Magyarország katolikusai, akik a IV. kath. országos nagygyűlésre összejöttek, alattvalói hűséggel, a magyar lélek őszinte és igaz szeretetével üdvözlök Felségedet; Hosszu évszázadok tanúsága szerint a magyar katolikusok mindenkor hűséggel, benső ragaszkodással és tisztelettel vették körül a magyar király trónját s szíjükből a haza szeretete egybeforrott a koronás király fenséges személye iránt érzett szeretet és tisztelet érzelmeivel. Az őseinktől öröklött eme hűséget, ragaszkodást üjtjük meg mi is Felséged trónjának számolya előtt. Imádságos szíjjel fohászunk Szt. Istvánhoz első szt.

öltének. Ezért nem eresztik ez utóbbiakat a gyönyörűségecs menedékhelyekre, melyek csak erőnyes lelkek részére készültek.*

Európában csak a XVIII. századtól kezdve esett meg az emberek szíve a beteg vagy elvénytült állatok sorsán. Egy napon a híres festő, Hogarth egy egész képsorozatot állított ki, melynek egyes darabjai az állatokon elkövetett kegyetlenségeket ábrázolták. Egyszerre egész London megindult s az aláírások megkezdődtek. Akkor kezdtek hozzá először a kutyakórházak emeléséhez, a lómenedékhelyek föllállításához, melyek idővel megnagyobbodtak és tökéletesedtek. Az Egyesült-Államokban csaknem mindenütt vannak menedékházak kutyák és macskák részére. New-Yorkban automobil kocsit tartanak két rekeszszel, kutyák és macskák számára, melyen egész nap bekocsikázzák a várost állatmentés czéljából. Oldalán nagy betűk hirdetik az automobil rendeltetését. Ma már Franciaország is belé-

* A materialisták Büchnertől kezdve napjaink darwinista tudósaiig a legképtelenebb szemrehányásokkal illetik a keresetlenséget, hogy az állatok iránt való kötelességeket nem domborítja ki eléggé, ellenben egekig magasaltják mind a bramanizmust, mind a buddhizmust és last not least a mohamedán vallást, mint amelyeknek gondja az állatokra is kiterjed. Mohamed elvágta a palástja végét, hogy föl ne keltsse alvó macskáját, de bezzeg irtó háborút indított a nem mohamedán emberek ellen! Ami pedig a hindu morát illeti, az a lélekvándorlásan alapszik. Ez pedig talán csak nem oly magas és filozófikus tan?

került e mozgalomba, még pedig magánosok kezdeményezésére és jóvoltából. Néhány évvel ezelőtt egy nemeslelkű hölgy, Herpent bárónő, megindulva a kóborkutyák ismétlődő lemészárolásán, elhatározta, hogy összegyűjti szegényeket. Levallois Perret-ben házat bérelt, melynek kertjét hatalmas kutyaparkká alakította át. Minden kutyát befogadott, amelyet oda hoztak. Ennek aztán az lett a vége, hogy az egyre szaporodó kutyafalkát dög kezdte megterjedni. Gordon Bennett a New-York Herald szerkesztője nagyon szívére vette az esetet. Kezdeményezésére megindult a gyűjtés a párizsi amerikai kolónia tagjai között, melynek eredménye a Dog's Home, a Kutyakóthoz építése lón. Ez a kutyamenedék csak néhány hónapja nyílt meg Gennewilliers-ben a Moulin de la Tous utcán. Ugyanott macskáknak is van menedékhelyük. A kutyák igen szelíd természetűek s meghagyják magukat simogatni. Ellenben a macskanegyedben örökös a civődés s a felügyelőnek nem egy karmolásban részesülnek. Rosz lakóknak is tartják őket. Ah uram, mondá egy derék felügyelő a minap, nagyon filantropnak kell lenni annak, aki, a macskákat gondozza.

De menjünk immár az állatok klinikájára s legyünk tanúi a rajtuk végrehajtott sebészeti műtéteknek. Angliában az állatgyógyászatot a Royal Veterinary Collegeben adják elő, melyhez állatkórház is van kapcsolva. Párisban az állatkórház Lepinay igazgatósága alatt áll, mely

a Vaneau-utcán található. Ide küldik az állatvédő egyesület tagjai az elhagyatott kutyákat és macskákat, melyeket az utcákon vagy más nyilvános helyeken szednek föl. Berkocsikon szállítatják az állatokat, a kocsis pedig csak az érkezéskor lesz kifizetve. Nem ritkán késő éjjeli órákban történnek a szállítások. Tegyük föl, hogy be vagyunk mutatva Lepinay ur munkatársainak Perdu Sauvian orvos és Schrader állatorvos uraknak. Kövessük őket s csudáljuk valóban rendkívüli ügyességüket!

Ott van például egy papagáj, melynek eltörött a lábszára. Míg egy segéd tartja a madarat, Lepinay összeteszi az eltört részeket s bevonja kaucsuk oldattal, amely meghűlve erősen összetartja az elvált részeket, végre beköti a beteg részt kaucsuk szalagocskákkal. Az egész műtét öt percig tart. A kötés három hétig marad a papagájon, de addig se akadályozza a madarat se evésben, se ugrálásban, amely az igaz egy kissé nehézkes még. Három hét leteltével, a csontok megszilárdulván, leveszik a kötést, a kaucsukot pedig éterben olvasszják le. Látunk továbbá egy 12 éves rattler-kutyát, mely Fox névre halgat s melynek rákebelet kell megoperálni. Először is ráhuzzák orrára az álarcot; ez egy feneketlen pohár, mely a kutyát akadályozza a harapásban, de orrát, lélekzésre szabadon hagyja. A pohár fenekére tüllt fesztének, melyen át kloroformot csöpögtetnek orrára, mely néhány másodperc múlva

királyunkhoz, hogy nehéz viszonyaink közepett is az ő áldott szent. Jobbja védje, oltalmazza Fenségedet, tegye dicsővé királyi trónját s tegye boldoggá a drága magyar hazát!

A távirat felolvasása után a közönség zajosan éljenezte a királyt. Gróf Zichy János elnök jelentette, hogy Vaszary Kolozs hercegreprimás akadályozva van a gyűlésen való részvételben és áldását küldi a gyűlékezett minden tagjának. A gyűlés zajosan megéljenezte a hercegreprimást.

Széchenyi Miklós gróf beszéde.

Ezután Széchenyi Miklós gróf győri püspök tartotta meg beszédét a közönség nagy érdeklődése mellett a »katholikus társadalmi tevékenységről.«

Mélyen tisztelt katolikus Naggyűlés!

A mai napon negyedizben jöttünk egybe kath. naggyűlésre, eltelve nemes érzésekkel hazánk és egyházunk iránt, odaadó buzgósággal katolikus érdekeink védelmére, s azon határozott akarral, hogy férfias munkával elvégezzük és megteszünk mindent, amit a mai nehéz viszonyok között egyházunk szent ügye tőlünk sürgetően megkíván.

Már a legnagyobb magyar hangoztatta, hogy »nincs méltóbb törekvés a férfiuhoz, mint azon okokat nyomozni, amelyekből embertársaink java és boldogsága függ.« Mily nagyszámú hazáért és egyházért aggódó, annak sorsán jobbitani kívánó ember van elszórvva az országban, egymást alig ismerve; mily üdvös munkát fejthetnének ki, mily nagy eredményeket érhetnének el, egymást megismerve és egymást támogatva... Amidőn így az elszórt erőket összegyűjtve üdvös munkára törekszünk, megjelölnékünk az utat egyházunk fejének X. Pius pápának azon szövege, amelyet mint Krisztus helytartója először intéz az egész világ katolikusaihoz. Ezen első encyclikájában megmondja egyházunk feje, hogy mit tekint a pápaság feladatának és azzal megjelölni az utat, amelyen őt követve haladnunk kell, és parancsolólag mondja meg nekünk is, hogy mi a mi feladatunk, kötelességünk. »Mindenki előtt ismeretes — mondja X. Pius pápa — hogy az emberi társadalmat minden előző koroknál súlyosabb és bensőbb baj gyötri, mely napról-napra nő és rohamosan halad a pusztulás felé. E betegség pedig az Istentől való elszakadás és eltávolítás, melylyel pedig legbiztosabban jár a pusztulás a próféta szavai szerint: Mert ime, akik eltávoznak Tőled, elvesznek.

Mint hogy pedig az isteni Gondviselésnek úgy tetszett, hogy a mi csekélységünket emelje a hatalom tetéjére, Isten erejében bizva hozzáfogunk a kijelölt munkához s a pápaság feladatánál azt az egyetlen törekvést nyilvánítjuk: **mindent megújítani Krisztusban.**

Bizonyára lesznek, akik az isteni dolgokat emberi mériéssel mérlegelik s a miszácdekunokat vizsgálva elferdítik, mintha fő dics haszonra és pártcéllra vonatkoznának. Azért, akik **lőünk jelszót követelnek, amelyből törekvéseinket és akaratainkat megismerjük, mindig csak azt az egyet fogjuk hangoztatni: mindent megújítani Krisztusban.**

Bölcsen megjelölik utunkat Szentséges Atyánknak X. Piusnak ezen szavai. Azért ha tőlünk is jelszót követelnek, amelyből a magyar katolikus naggyűlés törekvését, akaratát megismerhessék, mi is azt feleljük: **célunk az: megújítani a társadalmat, áthatni a társadalmat a kereszténység szellemével, a krisztusi szeretettel és békevel.**

Az elmúlt évek katolikus naggyűlései már többszörösen foglalkoztak a **társadalmi kérdéssel.** Azért nem is lehet szándékomban ezen kérdés részleteibe belehatolni, hanem csak a szomorú tényeket konstataálva röviden rámutatni kívánok arra, hogy a katolikus egyház által a multban adott utasítások szerint miképen veheti ki mindegyikünk a maga részét a most uralkodó szentséges Atyánk által elént tűzött nagy feladat megvalósításában.

Napjainkban az egyének, mint a tömegek, részben a nyomor, részben az izgatás álmoképei miatt helyükből kimozdítva nem találják meg a nehézkedési pontjukat, hol megállva, meggyugodva üdvös szolgálatokat tehetnek s így megindult a csendes felszín alatt a küzdelem minden téren, minden rétegen, mely már a csontig a velőig hat. Az elégedetlenség mindenfelé nő, mindenhol új állapotok felé törnek a népek. Nagy átalakulások kúszó-bén állunk, melyet romboló küzdelmek indítanak és százezrek áldozatul dobásával akarnak befejezni. Azt saját szemünkkel látjuk, hogy a régi rend bomlásnak indul s ami helyébe igérekzik, arra csak rettegéssel gondolhatunk.

B. e. XIII. Leo pápa Rerum novarum kezdetű ismeretes encyclikája alapján hosszasan fejtegeti itt a püspök a szociális kérdést; majd így folytatja:

Az egyház feje felemeli a szavát a társadalmi béke érdekében, felhívja mindazokat, akiknek ezen kérdés megoldása körül szerepük jutott, mindazokat, akik a nép érdekében valamit tehetnek, hogy késelelem nélkül lássanak a munkához, nehogy az orvosság elkésztett alkalmazása által a baj elmérgesedjék.

Kövessük mi magyar katolikusok is ezen felhívást és vegyük ki részünket mindannyian ezen nagy és fontos munkából.

Nézzünk körül az országban és megfogjuk látni, mily nagy munka előtt állunk.

Sürgősen kell hozzáfogunk, hogy a kezdődő pusztulást, a népet zülésének veszedelmét elhárítsuk.

Nekünk magyaroknak talán nehezebb feladat jutott, mint bármely más nemzetnek. Mert nemcsak az itthon levő honfitársainkról akarunk gondoskodni, hanem azokról is, kik **elvdndorolva** ezen országtól elszakadtak tőlünk. Nekünk társadalmi bajainknak ezen különösen elszomorító jelenségének, a kivándorlásnak megakadályozására is kell törekednünk.

A sok baj elhárításában kell, hogy ismét az egyház álljon a mentők élére. Mert a népet nem tudományos intézetek, hanem a **szószék, a templom, az iskola** oktatja és nevele.

De magában ez sem elég. Ha azt akarjuk, hogy népünk itthon maradjon, hogy az itthon levők boldoguljanak, s hogy társadalmi viszonyaink javuljanak, arra kell törekednünk, hogy **biztosítsuk népünk megélhetését.** Mert bizony hiába beszélünk a szegény aggódó embernek, kinek a szive gondokkal és keserűséggel van tele, lelke pedig zilált.

Azért kövessük ebben is Krisztus példáját!

Krisztus Urunk is elsőben eltávolította a testi szenvedéseket, gyógyított, segített, azután predikált. Tudjuk, hogy a nagy és nehéz feladat kivitele nemcsak rajtunk mulik, de ami rész belőle reánk esik, azt teljesítetlenül sohasem hagyjuk.

Napjainkban a beszédnek értéke már nagyon alá szállott; a **tevékeny élet a jövő;** tetteket, intézményeket kívánunk tőlünk sürgősen a viszonyok. Sikert ma már csak úgy várhatunk, ha minden erőnket összeszedve, megfeszítve együtt működünk a jó ügyért.

A jövő azoké lesz, kik nagyobb tömeget tudnak vezetni s őket megerősíteni a keresztény ember erényeivel.

Pedig ez a mi jó népünk — jó nép ez — nem engedné magát vezettetni.

Szent királyok egykori alattvalói és szentek unokái! Jó és inséges időkben megőrizte hitét és tanúságot tett róla a világ előtt. Nagy királyaink boldog idejében elzarándokolt Aachenig, hol elébe mentek a buzgó magyarnak; a törökcsapás alatt a boldogságos Szűz palástjához menekült. S miután annyit szenvedett a multban, most midőn szabaddá lett és újból egy jószágos fejedelem uralkodik fölötté atyai gonddal, most nem találna megelégedést, most kellene elbujdosnia? Bizonyára nem, ha bajai orvoslásra találnak! A bajok orvoslásának legfontosabb eszközei pedig a népnek szellemi és anyagi megerősítése, hogy ellenálló képessége legyen. Eneélfogva szoros feladataink körébe tartoznak mindazon intézmények létesítése

teljes érzéketlenséget produkál. A műtétet gyorsan végrehajtják, a nyílt sebet selyemszállal kötözik be. Egy szegény macskának ki kell irítani a szemét. Erzéketlenítés, a szemgolyó kivágása, a rostok elmettszése, a vérfolyás megállítás mindez tizenkét perc műve. Két hét alatt a seb teljesen begyógyul s ha a macska urnője kívánja, kedvence üvegszemmet kap.

Legyünk most már egy sokkal nehezebb műtét tanúi. Egy kancza megoperálásáról van szó, mely a transvaali háboru idején egy puska lövéstől genyedő fisztulát kapott orra és szemek között. A kancza jelenleg egy czirkusz tulajdonát képezi, melynek igazgatója meg akarta kísérlni a műtétet. Ilyen nagyságu állatnál nem szokás alkalmazni az általános, hanem Schrader módszerét, azaz a földre fektűtő ereibe klorált fecskendeznek. Csakhamar teljesen érzéketlenné lesz. Egy körfűrésszel gyorsan eltávolítják orrcsontja egy részét, kitisztítják a sebet, amelyből rengeteg izzadmány válik ki. Reménylik, hogy három hónap múlva nem ma-

rad az egészről több, mint egy egyszerű sebhely. A legtekintélyesebb állattól le az apróig mindent megoperálnak a Vaneau-utcában: majmot, papagájt, galambot, fehér egeret, mi több nemrég egy bolhaidomitonő orvosságot kért állatkáit tizedelő valamely epidemia ellen.

Vannak tehát orvosok, jótékony intézeteik az állatoknak. Ez kétségkívül dicséretes újítás, föltéve, hogy egy kis megkülönböztetést teszünk. Megkímélni az állatokat oly fájdalmaktól, melyekre van orvosság, valóságos kötelesség; nyuloktól öregseget biztosítani a szegény állatoknak, melyek nekünk szolgáltak s melyekhez ragaszkodunk, ez csak kellő érzékenység eredménye; de vajjon nem több-e a soknál minden áron meghosszabbítani a beteg állatok életét, s fenn tartani a gyógyíthatatlan állatokat? Attól is őrizkednünk kell, hogy az állatok gondozása közben az emberekről meg ne feledkezzünk. Sardou Thermidor-jának negyedik felvonásában anekdótával illusztrálja ezt. A Conciergerie udvarán vagyunk, azon időben, midőn az elítélteket kikisérik. Van hámuló elég. Férfiak,

nők, gyermekek, ifjak, öregek szomoruan vonulnak fel a tömeg vad ujjongása mellett. A tömlöcztartó leánya meglehetősen közömbösen nézi a menetet, melyhez hozzászólt, kedvesével enyelegve, ki a nemzeti gardából való. Egyszerre csak fölsikolt; kanárimadara beteg, nem eszik, egy szögletben gubbaszkodik. Ez a fiatal leány, aki embertársait hidegvérrel nézi, mig azok a halál elé vonulnak, elfakad sirva, hogy a kauárija beteg!

* Ha egyrészt nem sok részvétet várhatni emberek részére olyan egyénektől, kik az állatok kínzásában gyönyörködnek, az is tagadhatatlan, hogy minden tulságos állatbecéző az emberektől vonja meg azt a szeretetet, amelyet állatokra pazarol. Az ilyen állatkedvelőkre rá lehet cizálni Goethét:

Wundern kann es mich nicht dass Menschen die Hunde
[so lieben;
Denn ein erbärmlicher Schuft ist, wie der Mensch so
[der Hund.

Nagymennyiségben megérkeztek szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós ürtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötőkosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkoscsikban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel
OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

és támogatása, amelyek ezen kettős célt szolgálják.

A szellemi megerősítésre szolgálnak a templomok és iskolák kivül, a népszerű előadások, könyvtárak a keresztény szellemű irodalom és sajtó és a kedélynemesítést célzó egyesületek.

Az anyagi jólét emelését célozzák a szövetségek, a gazdakörök, a szeretet munkái, a segélynyújtó felkarolása.

A néptünk jólétén teljes odaadással fáradozó nemzetgazdáink az anyagi segítség első és főszeküzétül egyértelműleg a szövetségek alakítását és terjesztését tartják és hirdetik. Európa két leggazdagabb és legfejlettebb országában, Angliában és Németországban terjedtek el a szövetségek a legnagyobb számban. És ha ezen gazdaságilag consolidált és erős tagozatu országokban szükségeseknek, hasznosnak találták a szövetségeket, mennyivel szükségesebbek és áldásosabbak lesznek ezek a mi elszegényedett és elgyöngült néptünkönél.

«Elődeink mindig helyeselték — mondja szentséges Atyánk X. Pius pápa — hathatós ajánlataikkal szentesítették, ha katolikus emberek — különböző célből — társaságra csoportot alkottak. Ezen szokást és intézményeket csak dicsérni tudjuk mi is, és igen óhajtjuk, hogy városokban és falvakban mindenfelé elterjedjenek és virágozzanak.»

Nagy megnyugtatónkra szolgálhatna szentséges Atyánk ezen szavai, mert legilletékesebb helyről jövő elismerése az eddig alkotott intézményeinknek.

Azért tehát a szövetségi eszmét mindenképen terjeszteni kell, de nagy körültekintéssel és elővigyázattal, hogy a kívánt eredményt valóban elérhessük; mert nem az a cél, hogy sok, de hogy állandó szilárd alapokra fektetett szövetségeket létesítsünk.

Pártfogoljunk és mozdítsunk elő minden oly mozgalmat és törekvést, amely a közjót és a nép javát célozza. És ahol szükséges, indítsuk meg magunk. Ne nagy dolgokra törekedjünk mindjárt. Ez a mi kulturánk elég nagy dolgot termelt; elég intézmény van, amelylyel a jó munkálkodhatunk, ezekkel törekedjünk mindenki, hogy életét embertársaira nézve áldássá tegye.

De ne is kicsinyeljünk semmit, ami a nép javára szolgálhat. Sok dolog csekélységnek látszik, pedig még is olyan, mint a pár csepp olaj, melynek hiányában a legerősebb gép is előbb-utóbb megáll, vagy török-romlik.

Ma már hála Istennek Magyarországon a mezőgazdasági érdekeknek, a szegény embereknek és a munkás osztálynak fölülről is őszinte lelkes támogatói vannak. Meg van a remény, hogy ha lassan is, de a bajok orvoslás nélkül nem maradnak. De azt, hogy az állapotok jobbra forduljanak, ne csak várjuk, hanem erre teljes erővel magunk is közreműködünk.

Végre munkára és keresztény életre biztatva a hallgatókat e szavakkal fejezte be beszédét a győri püspök:

Mi hiszünk abban, hogy Magyarország keresztény ország volt és keresztény ország lesz, melyet fiainak keresztény erénye tarthat fenn és menthet meg. Rajtuk áll, hogy e hitünk terjedjen és meggyökeresdjék minden magyar szívből, hogy külső alakot öltösson, hogy késő utódaink legdrágább kincsé legyen.

Az Ur Jézus szent nevében szent István palástjának védelme alatt a keresztény szeretet és béke szellemében kezdjük meg és folytassuk, míg lehetünk tart — a munkát egyháznak és magyar hazánk javára.

Széchenyi Miklós gróf győri püspök beszéde és az eljenzések lecsillapodása után Zichy János gróf elnök köszönte meg a közönség érdeklődő figyelmét és az orgona hangjai mellett a közönség eloszlott.

A délutáni nagygyűlés.

— Éjjeli táviratunk. —

Délután 5 órakor ismét zsufolásig megtelt előkelő közönséggel a Vigadó nagyterme. Az első sorokat nagyszámu arisztokrata hölgyek foglalták el. Ismét

megjelentek mindazon előkelőségek, akikről a délelőtti tudósításunkban számot adtunk.

Zichy Nándor gróf nagyhatásu beszédben tolmácsolja a magyar katolikusok hódolatát az új pápa iránt. Lendületes szavakkal emeli ki a vallás szükségességét a mai sivár önző társadalomban, mikor mindent az érdek és önzés dominál. Hangoztatja a pápa világi hatalmát, s a papi vagyon megőrzésének és a pápai birtokok visszaszerzésének szükségességét.

Kánter J. Károly apát-plébános felolvassa azután a X. Pius pápát üdvözlő táviratot, melyet a nagygyűlésből küldtek Rómába. Ugyancsak felolvassák a pápa levelét, melyet Zichy Jánoshoz intézett a nagygyűlés megnyitása alkalmából.

Az üdvözlő levelek felolvasás után Vilczek Frigyes gróf orsz. képviselő a katolikus sajtó jövő kötelességéről beszélt.

Prohászka Ottokár beszéde.

Ezután következett a nagygyűlés eseménye.

Prohászka Ottokár a lánglelkű apostol lépett az emelvényre, hogy ismét elragadja, meggyőzze és a katholicizmus törhetlen bajnokaivá acélozza a lelkeket hatalmas erejű csodásan bájos beszéddel.

A percekig zugó tapsviharban alig jut szóhoz a szónok. Gyönyörű beszédét a társadalmi rothadás megrázó rajzával kezdi. Beszél a materializmus elfajulásáról s féktelen dobzódásáról s e romlás, pusztulás elleni harcra szólítja hallgatóit.

— Bizzatok Istenben — ugymond — s Istenbe vetett bizalommal bátran induljunk a küzdelembe, mert mienk a legszéntebb eszme: Krisztus! Mienk a legfölségesebb vallás: a katholicizmus s ez turta föl szinterét Európa évezredes kulturájának. Mi hordozzuk a haladás zászlóját. A mi vallásunk az, mely Betlehemben született. A Jordánban vízzel, a Golgothán vérrel, pünkösdi napján pedig tüzzel megkeresztelve indult hódító útjára. Ez a vallás az, mely ha rongyokban jár is, ruháján a mirha és tömjén illata árad.

Bizzatok benne, mert ez nem egy blazirt áramlat, nem a fáradtak és lelki-betegek világnézete. Nem a romokat eltakaró tarka vadszóló lombja, hanem az életet termő venyige, melynek borától megittasul a lélek.

Nem kiégett kráter, de tűz, melyet a mi Krisztusunk gyújtott, hogy örök melegével éltesse az emberiséget.

Nézzetek bátran bármely filozófia szemébe s hasonlítsátok össze elfogulatlanul, mi van nekik és mi van nekünk.

Mintha a hótakart, jéglepett, kopárra sorvadott mezőt látnátok a tavasz viruló, pompás rétje mellett.

Ott azok a fáradt, beteg alakok a dekadencia katonái. Itt az egészséges tennivágyó erő. De azok egyre szaporodnak, míg mi téllenül nézzük pusztulásunk. Már most mit tegyünk?

Legyünk mindnyájan apostolok. Nem a káteról van itt szó. Két világ között készül a harc. A hit és hitetlenség készül a mérkőzésre. Az élet egész vo-

nalán elkövetkezik a szörnyű ütközet s be kell állanunk a harcba lelkünk egész erejével, a tudomány hatalmával.

Most már a papság nem győzi a harcot. Hiszen egy körülzáncolt osztály nem képes fenntartani egy világnézetet.

Pedig megdöbbenő sivár a pusztulás képe! Olyan árván megyek végig itt a nagy város kövezetén, a templom nélküli hivalgó ragyogásu utcákon és nézem a nyüzsgő népet, amely elvesztette otthonát . . .

Tudom, hogy ti nem látjátok ezt úgy mint én s talán nem érzitek a nyomorúságot oly égető fájdalommal, mert benneteket nem az a szeretet nevelt, a mely engem.

Testvéretek vagyok, de meg nem értetek engem. A harangszó füleiteket éri s üdítő hangja átremeg lelketeiken, de a karcsu égre mutató tornyok, márcsak régi multak emlékeiként néznek szét erre a kiégett sivár, vonaglóan nyüzsgő világra. Rotációs óriások szórják milliárd számra a méletyt, s ezzel a mérgező, gyilkos tengerárral szemben mit tehet az az öt hat fehér vagy fekete pap? Mit akartok ti? A keresztény hit nem a papoké, de mindnyájunké! Magyarországon kiváltképen, a hol mi a hit emberei érezzük, hogy szükség van valami gépezetre, szerves motorra, amely öntudatosan irányítsa küzdelmeink. Ezt a gépezetet *autonomiának* hívják!

Tovább folytatva beszédét, gyönyörű képét festi nemzeti állapotainknak s kérdi: mit ér a hazafiság erkölcs nélkül? Mit ér a cifra, pompás Országháza Deák szelleme nélkül? Uj generációra, egészséges, erkölcsös, élni tudó generációra van szükség, mondja beszéde végén a lánglelkű szónok.

A keresztény nevelés észszerű reformját sürgeti. Inti főpapjainkat a katolikus ifjusági egyesületek támogatására s ha így harczra neveljük a jövő nemzedéket, bizalommal nézhetjük a jövőt, mert Krisztus lobogója győzedelmeskedik.

Az óriás hatásu beszédet tomboló tapsvihar követte. Az elragadtatásában tomboló közönség percekig újra és újra az emelvényre hívta szónokot. A lelkes ünneplés csillapultával a közönség egy termékenyítő csodás lelki gyönyörűséget szerző este emlékével távozott.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlaachpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-6-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A püspöki helynök kinevezése. Szarvascsányi Pál megyés püspök Ó Excellenciája Vinkler József cz. püspököt, aki b. e. Schlaach bibornoknak is helyettes volt s az interregnum idejében mint káptalani helynök kormányozta az egyházmegyét, helyettesévé s általános ügyhallgatójává nevezte ki s felruházta a szükséges felhatalmazásokkal. A kinevezést a legutóbbi püspöki körlevélben adja tudtul a püspök egyházmegyéje papságának és szere-

tetteles szavakkal hívja fel őket, hogy helyette iránt a köteles canoni engedelmséggel viseltessenek.

* **Szent Orsolya ünnepe.** A nagyváradi Szent Orsolyáról nevezett zárdának ünnepe van. A zárda védőszentjének, Szent Orsolya vértanúnak emlékét őríti a kath. egyház. Az ünnep alkalmából ma, szerdán délelőtt 10 órakor ünnepélyes szent mise lesz a zárda templomában, melyet fél 10 órakor szent beszéd előz meg.

* **A polgármester itthon.** *Rimler* Károly polgármester Budapestről hazaérkezett. A polgármester a főváros Deák Ferenc emlékünnepekor vezette a város küldöttségét, azonkívül eljár az egyes minisztériumoknál elintézés alatt levő városi ügyekben. Megsürgette a közúti költségvetés jóváhagyását, amely felüli tudvalevőleg a város közevési programját, továbbá a vámszabályzat jóváhagyását. — A villamos vasút ügyében azonban nem tett semmi lépést. Felesleges is lett volna, mert, mint értesülünk, a Forgalmi Bank nem hajlandó megadni a 14 filléres egységért, enélkül pedig a város nem mehet bele az áramszolgáltatás kötelezettségének elvállalásába.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Csacskó* Lajos belényesi adótitkár adóhivatali segédévé nevezte ki a lugosi m. kir. adóhivatalhoz.

* **A villamos mű könyvelőjének kinevezése.** A városi villamos mű könyvvezetői állására megtörtént a kinevezés, amennyiben *Rimler* Károly polgármester már aláírta a kinevezési okmányt. Mint írtuk, az állást 24 pályázó közül *Kúzdai* Kálmán nyerte el, aki jelenleg a Ganz-czégénél van alkalmazva, mint könyvelő. Az új tisztviselőnek ez évi november hó 1-én kell állását elfoglalni, amely évi 2800 korona fizetés és 600 korona lakbérilletményrel van összekötve.

* **Nagyvárad kataszteri térképe.** Hiányát érzi Nagyvárad városa egy pontos és jó kataszteri térképnek, különösen most, mikor a város utcavonalainak megállapítását kell kidolgozni. *Fekanyó* Imre indítványára Nagyvárad város felrta a miniszterhez, hogy készíttesse el ingyen Nagyvárad város mérnöki hivatala részére a város kataszteri térképét. A feliratnak meg lett az eredménye, a miniszter engedélyezte a térkép elkészítését, a melyet a kassai kataszteri térképtárnál dolgoznak ki.

* **Vilmos császár a fiahoz.** Berlinben az új palotában vasárnap tartott ebédén *Vilmos* császár konfirmált *Vilmos* Agost és *Oszkár* herceghez a következő beszédet intézte:

Kedves fiaim! A mai napot tekintsetek egyenlőnek azzal a nappal, amelyen a tiszt vagy katona felesküszik a zászlóra. Ti ma, mondhatnám, elértétek nagykorúságotokat a hitben. A katonai tudományokban avatott kéz vezetett benneteket, azoknak alkalmazása rajtatok mulik. Szándékosan katonai értelemben beszéltek, mert fölteszem, hogy ismeritek a szép hasonlatot, mely a keresztényt harcossal hasonlíja össze. Ti bizonyára tettel fogjátok megpecsételni azt, amit ma fogadtatok. Helyesen emelte ki vallási oktatók beszédében, hogy személyiségek lettek. Saját tapasztalomból biztosíthatlak, hogy az ember sark- és fordulópontja, nevezetesen a munkában gazdag életen egyedül és kizárólag *Urunkhoz és Megváltónkhoz való viszonyában* fekszik. Nem férhet kétség ahhoz, hogy az *Ur ma itt, mint teljes személyiség él*, míg ignorálni nem lehet. Igaz, szívesen hiszem, hogy sokan azon a nézeten vannak, hogy a mai modern életben nem lehet olyan behatóan a Megváltóval foglalkozni, mint hajdan. De az *egyedül segítő és megmentő* mégis a *Megváltó* marad. Tehát egész szívemből azt tanácsolom: alkossatok és munkálkodjatok szakadatlanul; a keresztény életnek az a magva, aki maga alkot és nem uszik az árral és a többiekkel is hagyja dolgozni. Igyekezzék mindenki sa-

ját hatáskörében megtenni a tőle telhető. Ez az a pont, melyre az igazi kereszténynél a mindennapi életben a legnagyobb súlyt fektetnek; mert bizony elmondhatjuk a Megváltóról, hogy ő a legszemélyesebb személyiség volt, ki valaha a földön az emberek között élt. Sok nagy ember tanítását olvastatok és hallottatok; fölemeltek és lelkesítettek benneteket, de azok csak emberi szavak, melyek meg se közelítik Urunk bármely szavát. Semmiféle emberi szó nem tudta megtenni azt, hogy minden fajok és népek tagjait egy és ugyanazért a czélért lelkesítse, arra a törekvése bírja, hogy hozzája legyenek hasonlóak, sőt hogy érte életüket adják. Ezt a csodát csak azzal lehet megmagyarázni, hogy *szavai az örök élet igéi*. Igyekeztek tehát, hogy személyiségek legyetek és a Megváltó példájára, embertársaitok örömeire vagy legalább is hasznára lehessetek. Ekkor megtették a kötelességeket, melyet teljesíteni kell. Emeljük poharunkat a mai napon arra, hogy *Istenünk és Megváltónk segítségével* el ne hagyjon bennünket.

A császárnak ez a beszéde eleven hitről tesz tanúságot, tanulhatnak belőle nemcsak protestánsok, hanem minden rendű keresztények.

* **Uj ügyvéd.** *Tóth* Ferenc az ifju jogász generáció egyik rokonszenves, jeles képzettségű tagja tegnapi este le Budapesten az ügyvédi vizsgát.

* **Plebánosi pályázat.** *Badzey* György csatári plébánost, aki 48 esztendeje működik a papi pályán s ebből 31 évet az egyházmegye kötelességeiben töltött el, súlyos természetű betegsége miatt — saját kérelmére — nyugdíjazta a szentszék meghallgatása után a püspök; az így megüresedett csatári plébánosi javadalomra pedig pályázatot hirdet. A folyamodványokat a püspökhöz, aki egyuttal kegyura a plébániának, czimezve november 10-ig kell beküldeni az egyházmegyei irodába.

* **Lopás a postán.** *Nagy* János cognagyári szolga tegnapelőtt délnán fél hatkor a postán, a hol a postafőköből a czég leveleit haza vinni akarta a postahivatal egyik asztalára kalapja alá letett 197 korona 83 fillért tartalmazó pénztárcáját ott felelte. Csak a posta kapujáig ment, a mikor a pénz ott feledése eszébe jutott, de mire visszament, a tárcát már nem találta. Nyomozás folyamatban.

* **Nagyvárad városa mint alapító tag.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének elnöksége azon kérelemmel járult Nagyvárad városához, hogy a szövetség céljaira alapítványt tegyen, vagy lépjen be a város alapító tagul. A városi tanács a kérelmet véleményezés végett kiadta a számvevősnékné. A beérkezett vélemény szerint a számvevősné javasolja, hogy tekintettel a hirlapírók hasznos munkásságára és a szövetség jótékony emberbaráti céljaira, Nagyvárad városa lépjen be a szövetség alapító tagjául, egyszersmindenkorra fizetendő 200 korona díjjal. A javaslat felett a közgyűlés határoz.

* **A konstantinápolyi zarándoklat.** Konstantinápolyból jelentik: A Rákóczi sirjához zarándokló társaság csütörtökön magyar lobogókkal díszített bajjón meglátogatta Szutarit, hol megható szertartással több koszorút tettek le. Beszédet mondott *Lung* György fővárosi tanácsnok és *Kelemen* Sama Szatmárról. Pónteken az összes részvevők jelen voltak a szelamlikon és a nagykövet a zarándoklat vezető bizottságát bevitté a szultáni kioszkba, hol jelen volt a diplomáciai testület, a szultán szárnysegéde és a társaság mellé beosztott díszszolgálat. A szultán az összegyűlteket szívesen üdvözölte. A magyarok viharos éljenkiáltásokban törtek ki. A szertartás után a nagykövet bemutatta a bizottságot a szultánnak, ki szívesen fogadta az átnyújtott díszes feliratot. *Dessewffy* Arisztid francia beszéddel szólította meg az uralkodót, ki kezet fogott a bizottság tagjaival és *Dessewffy* köszönő szavaira azt vá-

laszolta, hogy követve elődei példáját, barátságos érzelemmel van a magyarok iránt és azt kívánja, hogy kellemes napokat töltsenek birodalmában. Kijelentette továbbá, hogy rendeletet adott, hogy mindent matassanak meg a magyaroknak és személyesen meghívta a kirándulókat a perai palotában adandó diszebedre. A kiváló fényességű diner-n a szultánt *Redvan* basa és *Fazil* bey képviselték. Lakoma közben elsőnek *Redvan* basa mondott török nyelven pohárköszöntőt, éltetve a magyar népet és királyát. Majd *Dessewffy* Arisztid a szultánt francia nyelven köszöntötte fel, mely után felhangzott a török himnus és a Rákóczi-induló. *Vossinszky* apát a török népet, *Lung* György Konstantinápoly fővárost éltette. — *Dessewffy* Arisztidet *Szadecky* egyetemi tanárt *Vossinszky* apátot és *Lung* tanácsnokot mint a zarándoklat bizottságát, az Ozmanje-rend tiszt kerestjével tüntették ki. *Bethlen* grófnok, *Kemény* és *Haller* bárónok a Sefakat-rendjellel tüntettek ki. *Láng* Manó, az államvasutak menetjegyirodájának aligazgatója és *Gálos* Kálmán annak titkára a Medsidje-rend tiszt kerestjét kapták. — Szombaton és vasárnap Izmidbe rándultak ki a zarándokló *Thököly* sirjának megkoszoruzására, hol az örmény papok tartottak istentiszteletet és *Vinczehidý* torontali földbirtokos mondott beszédet. *Szadecky* egyetemi tanár fia *Thaly* Thököly sirján című költeményét szavalta, majd az egész társaság a Himnust és a Szózatot énekelte. Holnap az egész társaság Rodostóra indul.

* **Szerencsétlenség az Immaculata-intézetben.** A rendőrség vizsgálata tegnap befejezést nyert azon rágalom ügyében, melyet oly könnyelműen dobtak az intézet vezetőségére. Kiszült, hogy egy gyerek hazudozását fújták fel nagyra törő rendőrségi alkalmazottak. A jegyzőkönyvet maga a hazudozó gyermek atyja írta, ki rendőrségi irnok s pontról-pontra a legteljesebb ellentmondás stült ki a vallatásnál s maga a gyermek is beismerte, hogy maga talált ki egy mesét, melyet aztán könnyelműen adott a sujtó kezére az a rendőri közeg, melynek az lenne a feladata, hogy lelkiismeretesem utána járjon az ilyeneknek.

* **Sorsolás.** A nagyváradi protestáns jótékony egyesület sorsjátékát rendező bizottsága folyó hó 18-án tartott ülésén elhatározta, hogy a sorshuzást folyó évi november hó 1-jén a *Fekete Sas* fogadó nagytermében fogja megtartani délelőtt 10 órakor. Ezenélfogva felkéri mindazokat, kik az általuk átvett sorsjegyek értékét még be nem fizették, sziveskedjenek azt sürgősen beküldeni, minthogy a huzásig vissza nem adott sorsjegyek érvénytelenek és a sorsolásból kizáratnak. Sorsjegyek még mindig kaphatók *Mezey* Mihály rendezőbizottsági elnöknel. A nyeremény tárgyak, — számszerint 261 — a multhóban ki voltak állítva, az első 7 főnyeremény igen értékes valódi ezüst tárgyak a közel napokban egyik főczai üzlet kirakataiban lesznek kitéve, hogy a nagyközönség is megismerhessen. A sorshuzás nyilvános lesz s a bizottság jelenlétében a hatóság kellő felügyelete alatt fog megtartatni. A nyereménytárgyak kiadását a huzás után két nappal 1908. évi november hó 4-ik napján kezdik meg az ev. ref. interátus helyiségében, Nagy Sándor-utca naponként d. e. 10—12-ig; d. u. 3—4-ig. Négy héten belül minden nyert tárgy elviendő.

* **Villamos világítás a járványkórházban.** *Dr. Baróthy* Akos városi főorvos előterjesztést tett, hogy a Szent László járványkórház helyiségeibe is vezessék be a villamvilágítást, amely közegészségi szempontból is a legcélszerűbb világítás. A főszámvevő elfogadásra ajánlja a főorvos javaslatát, azzal, hogy a törvényhatóság feliratban kérje a belügyminisztériót a berendezés költségének felerészben leendő megtérítését. A kórház egész berendezési költségeihez is felerészben járult miniszter, az országos betegápolási alaphól.

* **Fotografia az installációról.** Annak a ritka szép egyházi menetek, mely *Számrecsnéi Pál* püspök 6 Excellenciáját kísérte installációja alkalmából a rezidenciaiából a székesegyházba, egyik részletét sikerült fotografiában örökítette meg a *Lojanek* cég. A kép a püspököt bal-dachin alatt ábrázolja, előtte *Vinkler József* ez. püspök áll és a két infalista, háta megett pedig a püspök vendégei, rokonai és az uradalmi tisztek. A kép háttérében a rezidencia látszik. A finom kidolgozású fotográfia csinos kartonlapon 2 koronáért kapható a *Lojanek*-cégnél.

* **Uj vasutvonal Nagyvárad mellett.** A kereskedelmi miniszter egy új vasutvonalra adott előmunkálati engedélyt, amely elterelné a forgalom egy részét Nagyváradról. Különösen a Szeged felől az Ermellékre és a Szilágyságba utazók kerülnek el Nagyváradot az új vonalon. A bihari helyiérde ő vasutak részvénytársaság az őssi-i állomástól, vagy az őssi-i vonal egy állomás pontjából kiágazólag a bihar püspöki-i állomásig szándékozik kiépíteni. A miniszter egy évre adta meg az előmunkálati engedélyt.

* **Betörők garázdálkodása.** *Veimann* Henrik Zöldfa-utca 10. sz. a lakó kereskedő üzletében az utcai pinczeablakon át téglák kibontása és a keresztvas kifeszítése után behatoltak a pinczéből a nyitva lévő ajtón át az üzletbe és onnan regalitas, britanika, trabukó s más szivarokat 80 korona értékben és egy rud szalámit elloptak. A gyaru kocsisa *Szabó Varga* Lajos és ennek bátyja Gáborra irányul. Utóbbi lopás miatt köröztetik is. Mindketten lezártattak. — *Farkas* Ferencz betörésért körözött két kabát ellopása miatt lezártott. — *Sonnenvirthe* Lipót Kolozsvári-utca 11. sz. a lakó borkereskedő lakásába az udvar felőli folyosó ablakán át valaki behatolt s onnan férfi és női ruhaneműket, 125 korona értékben elloptott. Nyomozás folyamatban.

* **Pozsár József temetése.** A vonat által elgázolt Pozsár Józsefet tegnap helyezték örök pihenőre. A várad-velencei állomásról temették. A velencei állomásfőnök vezetésével a vasúti alkalmazottak kísérték utolsó útján. Az alhunyt két munkástársa búcsúztatta el a halottat *Jován* Miklós és *Fülöp* Lajos. *Fülöp* Lajos érzékeny búcsuszavai, közvetlen őszinteségével, meghatóta a nagy számmal összegyűlt munkásnépet s szerencsétlen társukat könnyezve kísérték sirjába.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét **Oppenheim F. Vilmos** kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szerda: Éjjeli menedékhely.
Csütörtök: Herbelin papa, új vigjáték.
Péntek: Herbelin papa.
Szombat: Viceadmirális, operett.
Vasárnap: Bob herczeg, operett.

Éjjeli menedékhely. Gorkij Maxim ismert darabja kerül ma színpadra a Szigligeti-Színházban az előbbi szereposztásban.

Herbelin papa vigjáték foglalkoztatja most a színház vigjátéki személyzetét s a próbák annyira előre haladtak, miszerint a premiért csütörtökre tűzte ki az igazgató. A fő szerepeket: Berlányi, Benkő, T. Pogány, Agnelly, Krasznai, Tóth, Désy, Bognár, Szathmári, Bérczi játsszák.

Legközelebbi repriz — illetve újdonságok. Az igazgató a következő reprizek és újdonságok jogait szerezte meg: *Báránkyák* operett, *Lilium Klári*, *Büncössasszony* népszínművek. Továbbá a Szigligeti pályadíjat nyert darabok u. m.: *Sarolta* és *Fegyver nélkül* szintén már a premierre várakoznak, a mennyiben mindkét darabból a próbák a befejezésnél tartanak.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 20. Bérletszám 20. (páros.)

Ma, szerdán 1903. október 21-én:

Éjjeli menhely.

Színmű.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Tamlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön október 22-én

HERBELIN PAPA.

Bohózat.

NYILTÉR.

Mikor örülhetünk?

Csak akkor, ha szükségletünket mielőtt beszerezni meggyőződést szerezzünk, mily remek raktár áll rendelkezésünkre

Telcsér Mátyás

divatáruházában Zöldfa-utca,

mely üzlet teljesen ujonnan a legszebb és legdivatosabb árukkal lett berendezve, úgy hogy a legjobb árut kereső közönség is megtalálja szükségletét és ár tekintetében föltétlenül olcsóbb, mint bárhol, úgy hogy már 10 frt. bevásárlásnál is nagy pénzüsszeget takaríthatunk meg. Remek választék őszi és téli újdonságokban, különösen figyelemreméltó nagy vászon raktáram és kész női ruha raktáram. Alkalmi vétel:

Kész blousok 50 krtól
Teniszt barhet 11 krtól
100 ágyterítő 65 krtól
Szőnyeg . . . 9 krtól 467.

Ingyen fénykép.

Igazságszolgáltatás.

A margitai választás epilógusa.

Az emlékezetes kétszer megpeticionált margitai képviselőválasztás utójátékának tekinthető a nagyvárad-i törvényszék vádtanácsának tegnapi ülése.

Most került tárgyalás alá az *Orley*-féle ismeretes vesztegetési pör. Köztudomású ugyanis, hogy a Curia a beigazolt vesztegetések miatt megsemmisítette *Orley* Kálmán mandátumát s egyszersmint büntügyi utra terelte az ügy további elintézését.

A kir. ügyészség *Orley* Kálmán és 54 társa ellen ez alapon vádat emelt. A kir. törvényszék vádtanácsa tegnap tárgyalta az ügyben s bizonyítékok híján a további eljárást megszüntette.

Gyilkos vadászó.

— Esküdtárséki tárgyalás. —

Az anti vadászók gyilkossági pörében tegnap folytatta az esküdtárséki bíróság a tanúk kihallgatását.

Érdekes *Polyánki* Mihály uradalmi volt erdőőr vallomása, a ki a vádlottat mint veszedelmes vadászót ismerte. Egy alkalommal az erdőszélben találta. Ekkor is lövés vezette nyomára az őrt.

Polyánki ekkor figyelmeztette s kérdőre vonta *Szabót*, hogy mi joga jár fegyveresen az uradalmi erdőszélben. Mire *Szabó* kiérő választ adott, majd dohánynyal kínálta a kerültöt. Pipagyújtás közben bizalmasabbra fordult a beszéd s *Szabó* megkérdezte a kerültöt:

— *Bátyám!* ha lőttem volna, feljelenenél?

— *Fel én.* Mert tudom, hogy lőttél, meg is teszem.

— Na csak azért kérdem, mert *ki találom ottani a gyertyáját!* — volt a hetyke legény válasza.

— Mivel pedig három apró cseládom van, — folytatja vallomását a került — akkor nem tettem feljelentést ellene.

A tanúkihallgatások késő esti órákig húzódtak s *Rádl* Odön nagyarányú védőbeszédére s az esküdték nagy érdeklődéssel várt verdiktjére ma kerül sor

Uzsorások az ítélet előtt.

Nyolcz napi bizonyítás és részletes adagyjtás után a magyar-csekei uzsora-konzorcium pörében tegnap végre előterjesztették a vád- és védőbeszédet.

Gáthy Bálint kir. algyézs az óriás adalhalmazból nagy körültekintéssel csoportosítva a súlyosan terhelt vallomásokot, minősített uzsorával vádolja dr. *Breider* Mór elsőrendű, *Bartók* Kálmán és négy társa másodrendű vádlottakat.

A tömegvallomás együttevve is föltétlen bizonyítékot ad, hogy 20%-os kamatot fizettek éveken keresztül.

Súlyosítja s minősített uzsorává emeli a bűncselekményt az a körülmény, hogy a kölcsönökről mindenkor perelhető szinlelt kötvényeket állítottak ki 8%-os kamattal kitüntetésével a kölcsön adott összegnél rendszeren jóval magasabb összegről.

A bűnhalmazat is súlyosító körülmény s főleg az, hogy a nép tudatlanságát kihasználva éveken át üzletszerűleg folytatták az uzsorát. Minden bizonyítékok figyelembevételével *Breider* Mór 33 esetben elkövetett, *Bartók* Kálmán 62 esetben elkövetett minősített uzsora bűntettéért kéri büntetni. Még pedig a büntető törvénykönyv azon szakaszának figyelembe vételével, mely a két havi fogházbüntetést 2 évi fogházra s a 200 korona pénzbüntetést 1000 koronára emeli.

A váddal szemben dr. *Várnai* Ferencz vitatja az uzsora főnforgását. Tagadja, hogy a nép kizsákmányolására vezető uzsoraüzemek lettek volna a 20%-os kölcsöntületek, mert a törvény csak azt mondja, hogy a 8%-nál magasabb kamatok törvényesen be nem hajthatók. De a nyomorúságos viszonyok között élő népnek kölcsön adott összeg után csakis ily módon biztosíthatott valami kis hasznot a kölcsön adó, mert az adósok legtöbb esetben nem fizették pontosan a kamatokat.

Érdekes jogi vita fejlődött *Gáthy* Bálint és dr. *Várady* Zsigmond között a szinlelt kötvényekre vonatkozólag. Dr. *Várady* Zsigmond definiálva szinlelt kötvényt, arra a következtetésre jut, hogy a szinlelt kötvénynek vagy alanya vagy tárgya nem létezik.

Például a budapesti törvényszék előtt tárgyalta uzsorapörre hivatkozik.

Egy fiatal ember 1000 korona kölcsön fejében 1800 forintból szóló adóslevelet adott, mely arról szólt, hogy egy 1800 korona értékű képet vásárolt a fent irt fiatal ember az uzsorástól.

Itt a kötvény tárgya a szinlelt. Ezzel szemben *Gáthy* Bálint a szinlelt kötvénynek egyéb fajtáit fejtegeti és szinlelt kötvénynek állítja az oly adóslevelet is, melynek tartalmáról az adóst fel nem világosították. Végül az

ügyész fentartja vádját mindakét vádlottal szemben.

Késő esti órákban ért véget a nagy jogi vita s ezután *Fassie Pál* a tárgyalás elnöklő bírja tekintettel az ügy óriás anyaghalma-zára az ítélet lelkiismeretes, tárgyilagos megállapítására, az ítélet kihirdetését szombat délután 3 órára tűzte ki.

IRODALOM.

Kant. A köngsbergi bölcész a maga kis forcsaságaival ime több, mint 100 esztendő tanúsága szerint bevonult a balhatatlanságba. A köngsbergi fiatal lányok bizonyára jóindulattal és értetlenséggel mosolyogtak a parókás kis öregre, a mikor ebéd után aranygombos sétatánczájával végigkopogott az üres utcákon, ezret lépve minden ebéd után. Es még a tudósok is megmosolyogták, mikor az öregnek a papírszeletei közt ráakadtak azokra a forcsa följegyzésekre, a melyen pl. az, a melyet ijedten vetett papirosra, a mikor a szolgálja neve nem jutott eszébe: »Den Namen Johann vergessen.«

A Kant képével élén jelenik meg a Világ-történet 197. füzeté, mely a Napoleon után következő reformkorszakot tárgyalja.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

A kath. nagygyűlés irodalmi szakosztályának ülése.

Budapest, okt. 20.

A katolikus orsz. nagygyűlés irodalmi, sajtó és népnevelés ügyi szakosztálya délután tartotta első ülését a Szent István társulat dísztermében.

Délután 3 órakor nyitotta meg az ülést *Margalits Ede* dr. egyetemi tanár. Elnöki megnyitójában lendületes erővel sürgette a népnevelés vallásos irányítását. Mindenek előtt a nép közt tartja szükségesnek a katolikus vallás megtisztító eszméjét ismét életirányító meggyőződéssé tenni. Mint a hatalmas tölgy a talaj mélységébe bocsátja gyökereit, hogy koronája daczolhasson a viharokkal, úgy a vallásosságnak is mindenekelőtt a nép lelkét kell áthatni.

Fejtegeti, hogy korunk forrongó társadalmában a katolicizmus magára van utalva, mert a profán irodalom és tudomány a katolicizmus ellen tör s a világi tudomány a katolicizmust kérkedve megtagadta. Ez áramlattal szemben a katolicizmusnak keresztény tudományt és irodalmat kell teremnie. E célra szükségesnek tartja a vidéki keresztény irodalmi társaságok alapítását. A katolikus lyceumi előadások általánosítását.

A programmszerű lelkes megnyitó után dr. *Helvey Lajos* a katolikus népies irodalom és sajtó útján való népnevelés szükségességéről értekezik. Fölhívja a püspököket és káptalanokat, hogy e nagy erejű munkájában a katolikus sajtót a lehető legnagyobb áldozattal támogatassák, mert csak a keresztény sajtó veheti fel a harcot a mételeyező erkölcs-telen irodalom és napi sajtó erkölcsromboló pusztításával.

Határozati javaslatot nyújt be, hogy

a Szent István-Társulat népies és olcsó kiadványokkal vegye fel a harcot a gombamódra termő szocialista lázító iratokkal. Ez indítványt egyhangulag elfogadták.

A tárgyilagos s minden ízében szükséges reformokat sürgető értekezést zajos tetszés követte.

Ezután *Csávolszky Lajos Margalits Ede* érdemeit méltatta s ezzel a tegnapi ülést bezárták.

A II. szakosztály ülése.

A katolikus nagygyűlés második szakosztálya a Katolikus Kör dísztermében ugyancsak délután tartotta ülését. Az értekezleten megjelentek *Zichy János* és *Aladár* grófok, számos néppárti képviselő. Két porosz vendége is volt az értekezletnek. *Kahensly Péter* porosz orsz. képviselő és *Doppendorf*, a porosz felsőház tagja.

Zichy János megnyitó szavai után *Soós István*, a karmelita-rend tartományi főnöke: a keresztény szocializmus és a kharitativ tevékenységről értekezik.

Fischer Ágoston a Jópásztor-egyesület működéséről tartott előadást.

Kahensly Péter porosz képviselő a Raphael-egylet működéséről számol be. E porosz katolikus intézmény a kivándorlás csökkenésére létesült s eddig is bámulatos eredményeket mutatott föl. Az amerikai és európai kikötőkben missiókat létesítettek s így sikerült a kivándorlást 1/10-részre leszorítani.

E tanulságos előadás után az ülést holnapra halasztották.

TAVIRATOROK.

Lukács és Khuen a királlyal.

Budapest, okt. 20. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Lukács László pénzügyminiszter tegnap este, gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök ma reggel érkezett Bécsbe. O felsége Lukács Lászlót fél 1 órakor fogadja magánkihallgatáson. Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt a király valószínűleg délben fogadja.

A válság.

Bécs, október 20. (Saját tud. távir.) Félhivatalos helyről jelentik: O Felsége *Lukács Lászlót* fél 1 órakor fogadta s egy órahosszat értekezett a pénzügyminiszterrel. Lukács László kimerítő jelentést tett a helyzetről, amit O Felsége tudomásul vett. Előterjesztette Lukács a 9-es bizottság elaborátumát, amit O Felsége csak most ismert meg teljes valóságában s kijelentette, hogy csak tárgyilagos tanulmányozás után dönt s így Lukácsot a döntésig Bécsben marasztalta.

Bécs, okt. 20. (Saját tud. távir.) *Héderváry* és *Lukács László* bizonytalan időre Bécsben maradnak.

Budapest, okt. 20. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű pártban általános vélemény, hogy a kilenczes bizottság programját a király elfogadja, s ha ellenvetései lesznek, azok nem támadják a követelések lényegét. Azonban az új kormányra vonatkozólag különböző verziók vannak

forgalomban. Elterjedt hír, hogy *Lukács* már megbizatással tér haza Bécsből, míg mások azt állítják, hogy *Lukács* nem vállalja a kormány alakítás nehézsze repét.

Budapest, okt. 20. (Saj. tud. táv.) *Apponyi* miniszterségét befejezettnek tekintik. Altalános vélemény, hogy *Apponyi* mellőzésével kabinet nem alakítható. Ez esetben azonban több ó-szabadelvű *Kubinyival* kilépne a pártból.

Románok a katonai javaslatok ellen.

Nagyszeben, okt. 20. (Saj. tud. táv.) Az erdélyi románság vezető emberei *Nagyszebenben* gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy az aktív politikai szereplés terére lépnek. Egyben megbízták *Vlád Aurél* képviselőjelöltjüket, hogy határozott állást foglaljon a képviselőházban a katonai javaslatok ellen.

Körber Triesztben.

Bécs, okt. 20. Körber dr. osztrák miniszterelnök ma délelőtt Triesztbe utazott a dr. F. Koerber Lloyd-hajó vízrebocsátásához. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, okt. 20.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsde

	Budapest, okt. 20.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	555.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 20-án.	
Magyar aranyjárdék 4/10	118.50
Magyar koronajárdék	97.—
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/10	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.90
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horvát szlavonföldtehermentesítési kötvény	97.40
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.—
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék papirban	100.25
Osztrák járdék aranyban	119.25
Osztrák korona járdék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	780.—
Osztrák hitelintézet részvény	658.—
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.22
Németbirodalmi márka	239.27
Londoni vista	95.20
20 márkás arany	28.47

A svarkonktonért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ad. 120. ügyszám.
1903.

Árverési hirdetés.

Alulírott kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy a margittai takarékpénztár megbízása folytán 2 drb. 3. és 4. számú takarékpénztári részvény szelvényekkel együtt a f. évi október hó 29-én d. u. 3 órakor irodámban megtartandó árverésen készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kelt Margittán 1903. okt. 17-én.

Bónyi Adorján,
kir. közjegyző.

Csalhatatlan csodás eredmények.

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

London.

Évek óta használom az ön Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító-teáját, mert csak ez tudott megszabadítani erős reumámtól.

Tisztelettel Dorn C. F.

London 46. Museum Street, a British Muzeum mellett.

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Oroszmező.

Nem mulaszthatom el Nagyságodnak legtiszteltebb közzönetemre kifejezni a küldött Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teáért, miután két teljes esztendőn keresztül lábaimon rettenetes reumával kínlódtam és az ön vértisztító teájának használata által ettől megszabadultam, amit tehát most és a jövőben a közönségnek tudomására hozok.

Lekötelezettje

Ruhestörér Henrik, adóbeszedő.

Kap ható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító nál Neunkirchen Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és droguerákban. 348.

UJI VENDÉGLŐ UJI

A n. é közönségek, jó ismerőseimnek és barátainak van szerencsém becses tudomására hozni, hogy Nagy-Körözs-utca 1. szám alatti, egészen újonnan épített helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vendéglőt

nyitottam.

A gyönyörűen festett és berendezett nagy és kényelmes étteremben tisztelt vendégeim kettő étellel, tisztán kezelt legjobb minőségű italokkal lesznek előzeny és legpontosabb kiszolgálás mellett ellátva és hiszem, hogy a teljes megelégedés folytán gyakran fognak megjelenésükkel szerencsélteni.

A nagybecstű közönség pártfogását kérve vagyok

mély tisztelettel

SZABÓ GYULA,

vendéglős.

Nagy Körözs-utca 1. szám.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 807.

Mintegy 80.000 különféle sötét és világos szőlő, rendelések már most elkészíthetők.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csomago-, bor- és állgyömlőszertekben

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szállóeladás.

Csemege szőlő kilója 20 kr.

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és cukordinnyékben nagy választék.

Nagy raktár sajtneműek, prágai sódar, szalámiból. Naponta friss TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpatalki gyógyborvíz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkiválóbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.